

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

120. Riccij vita, mors, libri, &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

die quam obiret, petita ex nostris qui adstabant, & per eos ab Societate errorum venia, schediorum fasciculum Longobardo tradit, rogataque ab eo seorsim perlegi, & acceptam ex iis sui notitiam referri ad confessionem generalem, qua paulò post expleta voce defectus obruit. Erant hæc schedia nauorum minutia vel umbra, quos in eorone notarant olim tirones socij; ipse ad annum iam quintum decimum sua manu scriptos asseruarat; adiunctæ iis erant obiurgationes quibus acerrimis, morsuque intima non simulato carpentibus, seipsum publicè incusarat, vt ex his subindè ad oculos reductis cupitam duceret emendationem. Postridè, Iulij vicesimo quinto, ex deliquio paulum recreatus, & postremis procuratus sacris, minus horarum duarum spatio animam efflauit: Manuel Diaz, & Hieronymus Rodriguez celebratis Sciaocei iustis funebribus, Macaum cadauer in nostrorum sepulchra extulere. Sed videri mors consolabilis hæc potest ad incomparabilem iacturam Matthæi Riccij quàm anno proximo passi sumus. Scribunt omnes oppressum, laborum pondere supra vires, vitamque suscepto. Lingua, scriptiois, & Philosophiæ Sinensi præceptiones nostris tradebat quotidie; Mathematices verò Patri Sabatino de Vitis, & quatuor Mandarinis; scribebat annorum quinque & viginti fusam suam ipsius manu quam habemus Ecclesiæ Sinensis historiam. Respondebat literis quas absque numero à doctissimis vndique Mandarinis accipiebat de Deo, & diuinis, de Mathesi, de scientiis Europæis, & quæ litis interdum maximè perplexis, idque ea styli, doctrinæ & sententiarum accuratone, vt si (quod olim contigerat) suas omnes epistolas essent in publicum missuri. Ad hæc nostrorum in Sinis Præfectora innumrabili dubiorum, & calamitatum, iactatione distracta. Sollicitudo georgis Neophyti, quos complectebatur teneritate paterni affectus, pauperes iuxta vt diuites, cuius ipsi optimè conscij, nullam eius legebat adeundi horam, nullam ipse sibi aut incommodam sentiebat, aut excusabilem occupatione: accessit & fabrica ædis sacra Christianorum iam multitudini debita, eius designatio, & opus ex Europæ architectonicæ depromptum canonem, ac licet templis regia illius ciuitatis longo inferius intervallo, sed nouitatis, artisque præstantia totius aulæ promeritum admirationem, quam auxit etiam quod ei operi intercessit nemo, etsi nullam haberet, aut peteret à Præsidibus Rituum eius ædificandi facultatem, citra quam nefas est cuiquam templum diu extruere. Sed æque nihil eius valetudinem vexauit, & acerruit, vt intoleranda vrbaniatum officia quæ ipsi pro fama qua vbiq; splendebat, & multis, magnisque amicitijs necessariò incumbebant tum excipienda, tum reddenda. Ego (scribebat paulò ante) ex aula nostrorum ædium vbi adeuntes perpetuò mihi excipiendi, sunt vix recedo nisi ad obsequia eadem octo & decem milliaribus, iis reponenda. Verum hic annus 1610. multiplicatis nullo sine ac modo eiusmodi ciuitatibus lethalis illi fuit. Nam Literatorum ad examen pro Doctoris laurea subeundum ad quinque millia; cum Mandarinorum millibus

120.
Riccij vita,
mors, libri,
&c.

totidem concurrerant ad throni regij venerationem, quorum erat ne-
 mo qui nollet esse aut Riccio notus, aut eum agnoscere; quare con-
 tinuatis domum nostram visentium agminibus sic obruebatur, vt ver-
 ni ieiunij tempore subducere se ad paucillum cibi raptim cenæ loco
 sumendi non posset, nec sustinebat pro sua modestia transferre illam
 in seram noctem, ne quid vsurparet singulare, aut ministrantibus se
 molestum præberet. His in speciem lætis, re ipsa cruciabilibus fati-
 centem confecit penitus morbus Gubernatoris Lingozuoni qui tunc
 Pechinum ad thronum regium cum aliis venerat, & magnus pridem
 Riccij admirator suam hic item erga illum constantem prodidit be-
 neuolentiam, dum ex Mandarinis præcipuos quosque ad eum pellexit
 vt cum iis amicitiam neceret: ægroius verò ferre non potuit vt ab
 suo latere abesset. Nec poterat quicquam optabilius Riccio venire,
 quam vt viri magni amoris intimo hanc referret vicem, & morbi vt-
 gentis occasione notos abrumperet, quibus eatenus obstrictus, Chri-
 stianissimi propositum periculosè differebat, id vbi obtinuit, incredi-
 bili vtrinque gaudio, aquis lotum vitalibus Leonem nominavit; sed,
 nisi de cælo, videre non potuit quantus hic Leo per annos viginti,
 quibus superfuit, Christiani defensor nominis in aduersarios illius as-
 surgeret. Nam aliquantò post, vicinæ mortis prænuntio ictus est, do-
 lore capitis, cum salutandi officio perfunctus à Mandarino sibi amicis-
 simo rediret, significauitque id Patribus, quibus alioqui nihil noui
 minabatur is dolor, quippe illum crebro tentare solitus. Sed ab iis
 dum facta dictaque ipsius cum euentis componunt intellectum est, eum
 de supremæ horæ propinquo aduentu diuinitus monitum; hanc ille
 duobus præuertens mensibus, ad Societatis exercitia secessit; Patrem
 animi sui intimè consciuum rogauit, vt pro mutua fiducia sibi adnota-
 ret quicquid in se seruasset etiam leuiter culpandum, aut minùs per-
 fectum, quandomcumque demùm temporis potuit occupationibus suffu-
 rari quibus ditinebatur grauissimis, id omne precatoni dedit. Non-
 dum ex morbo decumbebat cum Patres alloquens de stabilienda inter
 Sinas Societate, Christianique præconio, sibi quidem sollicitè omnia cir-
 cumspicienti, nihil ad hoc visum affirmavit, morte sua conducibilius:
 quam Patres cum ex opposito dicerent omnia potius ante diu sudata,
 in exitum tracturam. Ille futuri, vt tandem patuit, sapienter præsa-
 gus; Sinis, ait, quantumcumque nos ament, nunquam esse suspecti
 desinemus affectati eorum imperij, proin mille nos oculis vbique ob-
 seruari, vt qui scientiis peregrinis, & religione decenter vteremur, ad
 peruestiganda omnia Reipublicæ arcana, deferendaque ad Europæos,
 qui essent sua ex iis consilia, & molitiones contra regnum mensuri.
 Mei quoque illam tanquam extranei graueolentiam sibi tantoperè odio-
 sam nondum discutere potuerunt, in procinctu semper ad Macaensum
 reditum arbitrantur, etsi annos septem & viginti cum iis exegerim:
 suspicionum chimeras disflabit mea mors, ex ea intelligent venire nos

in Sinas habitatores non hospites; nec reportaturos eorum arcana Lusitana; sed hic vitam & ossa relicturos. Hæc illi quàm alta dicitur prudentia, concordia monito Mandarinum duo amici veteres, & sibi confirmarunt, vnus ætarij Regij Præfectus, alter capitalium Cognitor in Prouincia Cantonensi, nempe à quouis iudicio vel vmbra se quàm longissime abstinere communicandi quicquam cum Macaenensibus; nec magis eorum meminissent, quàm si prorsus extra mundum forent, contra in hoc omne studium conferrent, vt magis etiam animo quàm cultu Sinæ crederentur quorum inter se iurgantium, nullum esset conuitium, grauius quàm, tu Macaum pergis; hoc est extraneum, & proditorem oles: adeunti nihilominus Riccium Sabatino sub accessione primam febris, & interroganti, quid valeret; ipse mortis securus, mecum ait, ipsemet altercabar, nùm esset æquus, gaudere me laborum sine, & sperata in Deo quiete; an Patrum meorum Fratrumque suauissimorum dolere iacturam, interque pericula, & æumnas delibitationem: verùm ex iis quæ prouidè decreuit pro stationibus quatuor quas in regno nostri obtinebant, liquet certius obitum præscisse. Longobardum enim, in iis regendis successorem sibi sanus adhuc, & valens nominavit, & cartas suas combussit inutiles, alias in duos, de temporariis, & piis collectas fasciculos serinio conclusit, inscripsitque P. Nicolao Longobardo missioni Sinensi Præposito Matthæus Riccius, eundem antehac Præpositus, aded illi non erat dubium, Præfectura, & vita paucis inde diebus cessurum. Ægrotantem ex templo misit archiater, ille ipse qui Lingoziuum propè moribundum pertanarat; hic leui, ad morbum quem leuem, catharticam proritatis humoribus papalini expertibus, & crudis febri auxiliu vehementissimè: inde sex Medici post acrem inter se & longam concertationem, nihil decernunt quod opinantium saltem numero, si minus argumentis securum, suo quisque seorsum scripto remedio recedit. Plena erat domus, plena ædes sacra Neophytis, gemitu precibus, vt Patri optimo, annos sibi detrahtos, adderet. Hi Patres anxios in remedij delectu cùm rescissent ex dissensione Medicorum, remedia omnia colligunt ad pedes Crucifixi altari imponunt, enixè à Deo flagitant, vt quod saluberrimum ex iis norat suggereret. Riccio interim serenum animi, & festa quædam alacritas in ore tam gratà eminebat vt nec possent ab eo adstantes auelli nec sine lacrimis adesse; ipse continuò alios aliis succedentes blandè excipere. Beneuolè alloqui, nullum frequentæ tædium præferre, & iam verbis non valens, vultus quodam vigore, & lato manuum motu velut ad amplexum, accedentes supremum affari. Patres legendo remedio ne quid temerè agerent, ei standum putarunt, quod fama & gradu inter Medicos quos consuluerant præcelsus, censuisset: quod tamen nec depulsus morbus nec vlla ex parte inhibitus. Accito itaque Sabatino de Vrsis Riccius, vitam propè omnem antea actam consensione sacra retexit, in qua Sabatinus insula cœlitus innocenti animæ spectans

121.
Humilitas
magnis do-
ribus præ-
fertur ad
Gubern.